

„Pri boji s chudobou naprieč svetom sú sociálny systém a zahraničná pomoc náplastou. Slobodné podnikanie je liekom.“

Bono

Obsah

Sme zdanili
str. 1

INESS navrhuje postup ako zvýšiť mzdy aj zamestnanosť
str. 2

Dočasne na večné veky
str. 4

Letná analýza
str. 4

Detroit a my
str. 5

Biele na bielom
str. 6

Eurokríza a stratené dekády
str. 6

Neposlušní zlatí chlapci, hliník a voľný trh
str. 7

Bez bumáčky nezaseješ
str. 8

Vyššia minimálna mzda? Nie
str. 10

Pol milióna Slovákov má mzdu 0 eur
str. 10

Seminár rakúskej ekonómie
str. 11

Editorial

Richard Ďurana

Hneď na začiatok dôležitá správa pre študentov ekonómie, práva, filozofie, technických smerov či absolventov s pretrvávajúcim záujmom o ekonomiu: rezervujte si dátum, v dňoch **19-22. septembra** sa uskutoční **Seminár rakúskej ekonómie IV**. Tak ako po minulé roky, aj tento rok vám viac ako poltucet zahraničných a domácich lektorov princípy tohto ekonomického smeru a ich praktické implikácie. Hlavnou hviezdou tohto ročníka bude prof. Alexander Fink z Univerzity v Lipsku. Ak viete o niekom, koho by táto informácia mohla zaujímať, neváhajte mu ju posunúť. Viac ako stovka absolventov za posledné tri roky považuje **SREK** za najlepší vzdelávací kurz, na akom sa zúčastní! Viac informácií o sa dozviete na strane 11.

INESS minulý mesiac rozčeril pokojnú hladinu uhorkovej novinárskej sezóny svojím návrhom **ako zvýšiť súčasne mzdy pracujúcim s najnižšími príjmami a zamestnanosť**. Opatrenie pozostáva zo zníženia minimálnej mzdy a zníženia odvodov pre najnižšie príjmy. Vo výsledku by tak pracujúci, ktorí zarábajú teraz minimálnu mzdu, podľa nášho návrhu zarábali o 38 eur v čistom viac. Náš návrh je tak k nízkopríjmovým zamestnancom oveľa veľkorysejší ako vládou navrhnuté zvýšenie minimálnej mzdy o 2,5 %, či odborármi pôvodne navrhované 8 % zvýšenie. Navyše by pomohol uvoľniť zdroje, ktoré by mohli vytvoriť desaťtisíce nových pracovných miest. Podrobnosti o našom návrhu sa dočítate na strane 2 a téme sa kvôli jej dôležitosti venujeme v ďalších samostatných článkoch. Vzhľadom na viac ako 14 % nezamestnanosť by mala byť tiež top prioritou vlády.

Od počiatku problémov verejných financií v dôsledku krízy sme poukazovali a naďalej poukazujeme na to, že **zvýšovanie daní nie je správny spôsob konsolidácie verejných financií**. Vláda ma však

iný názor. Lahko sa však môže stať, že bude **vlk hladný a koza mŕtva**, ako píšeme v článku *Sme zdanili*. Dusiť ekonomiku vysokými daňami nepovažujú za správne ani v krajinách západnej Európy, kde mnohé nastúpili na vlak idúci presne opačným smerom. Dáni, Švédi, Fíni, Briti a ďalší dokonca dane znižujú.

Na konci júna sme v spolupráci s americkým The Language of Liberty Institute usporiadali už **siedmy ročník** tradičného letného týždňového vzdelávacieho podujatia **The Liberty Camp**. Zapálení účastníci z piatich krajín, skvelí prednášajúci a horlivé diskusie nám dodávajú elán do ďalších ročníkov. Report z podujatia nájdete na konci tohto letného vydania.

A na tom istom mieste nájdete aj krátku správu z podujatia, ktoré každoročne organizujeme na narodeniny veľikána politickej ekonómie a nositeľa Nobelovej ceny za ekonomiu **Milтона Friedmana**. Na tohtoročnom podujatí s prednáškou o Miltonovi Friedmanovi a tolerancii vystúpil prominentný britský libertarián a riaditeľ The Libertarian Alliance **Dr. Sean Gabb**.

Možno sa oplatí na tomto mieste z času na čas pripomenúť, že články, ktoré publikujeme v *Market Finess*, sú len zlomkom spomedzi všetkých našich článkov, ktoré nájdete na našej stránke www.iness.sk. Pozývam vás preto na jej návštevu.

A keďže máme stále výnimočne pekné leto, v čísle nájdete aj letnú analýzu, ktorá vás viacerými svojimi zisteniami určite prekvapí.

Príjemné čítanie,

Richard Ďurana

Sme zdanili

Juraj Karpíš

Prístup „vyššími daňami k prosperite a nízkemu deficitu verejných financií“ nefunguje. V roku 2013 vláda zodvodnila dohody, zvýšila dane živnostníkom, daň z príjmu právnických osôb predbehla všetky postkomunistické a mnohé západné krajiny.

Geniálny nápad zvyšovať dane v čase prehľbujúcej sa recesie v eurozóne, klesajúcej domácej spotreby a vysokej nezamestnanosti prináša svoje ovocie. HDP už v 2013 nemá rásť tempom 2,1 % očakávaných na jeseň 2012 a dokonca ani o 1,2 %, čo bol odhad z januára tohto roku. Aktuálna prognóza ministerstva zrezala rast o ďalšiu viac než polovicu na 0,5 %. Hroziaca recesia neteší ministra, ktorý

teraz nervózne po chodbách hľadá miliardu na to, aby Slovensko splnilo fiškálne zadanie z Bruselu, ale aj domáce úlohy z rozpočtovej zodpovednosti. A v snahe odpútať pozornosť od vlastných zlyhaní osočuje samosprávy, ktoré na rozdiel od štátu ešte minulý rok ako celok hospodárili v pokrízovej ekonomickej agónii s prebytkom.

Za dusením súkromníkov boli vyhlásenia, že na šetrenie nie je čas alebo dokonca že sa šetriť už ani poriadne nedá. Naozaj absurdný predpoklad v krajine, kde milionári poberajú prídavky na deti, premiér rozdáva peniaze na štadióny a právnici fakturujú ministerstvám sumy, dosahujúce štá-

tom i tak prehraté odškodné. Ale jednorazovky na obľbnutie voliča typu vyplnenia druhého piliera či predaja štátnej ropy sa už míňajú. Vláda sa potom, ako pridusila ekonomiku, nakoniec šetreniu nevyhne. Bude tak aj vlk hladný, aj koza mŕtva. Prvé lastovičky šetrenia v sociálnom systéme ešte premiér zostrelil, pričom nabíjať pomáhala aj „pravicová“ opozícia. No nenechajte sa

pomýliť, práve tu je poklad zakopaný.

Litovci chybu radikálneho zvýšenia daní v malej otvorenej ekonomike, vytrestaní recesiou a nižším výberom, korigovali za menej než jeden rok. Slovenskí politici sa ale radi učia z vlastných chýb. Uvidíme koľko im to bude trvať a akú cenu za to my zaplatíme.

Sme, 14.7.2013

INESS navrhuje postup ako zvýšiť mzdy aj zamestnanosť

Ministerstvo práce pravdepodobne navrhne zvýšenie minimálnej mzdy od nového roku o 2,5 %. Toto navýšenie však nie je definitívne a vláda nakoniec môže schváliť aj vyšší rast. Záujem na zvyšovaní minimálnej mzdy oznámilo ministerstvo už skôr.

Cieľom zvyšovania minimálnej mzdy je znížovanie chudoby a zvyšovanie sociálneho štandardu pracujúcich. INESS pri tejto príležitosti vypracoval publikáciu *Minimálna mzda – účinný nástroj zvyšovania nezamestnanosti*, ktorá sa zaoberá závermi dlhodobého výskumu vplyvu minimálnej mzdy na trh práce, rovnako ako analýzou slovenských dát.

Prax ukazuje, že účinky minimálnej mzdy sú často kontraproduktívne a nespĺňajú ciele, ktoré obhajcovia minimálnej mzdy zamýšľajú. Závery dlhodobého výskumu sú pomerne jednoznačné.

Minimálna mzda:

- spôsobuje nárast nezamestnanosti. Nárast je tým vyšší, čím vyššia je minimálna mzda v porovnaní s trhovou mzdou v danom odvetví, či regióne. Nárast nezamestnanosti sa týka najmä kategórie mladých ľudí.
- najviac škodí nízkoprájmovým a nízkokvalifikovaným skupinám, ktoré zamýšľa chrániť. Nárast miezd jednej skupiny zamestnancov má za následok prepustenie inej skupiny zamestnancov. Podpisuje sa tak aj pod nárast šedej ekonomiky.

• neznižuje chudobu plošne, ale selektívne. Jednej skupine nízkoprájmových zamestnancov síce pomáha, poškodzuje však ľudí, ktorí v jej dôsledku prídu o prácu, resp. si nevedia nájsť zamestnanie kvôli nižšiemu dopytu po práci zo strany zamestnávateľov.

Mýty o minimálnej mzde pretrvávajú aj na Slovensku. Nepomáha tomu ani fakt, že diskusia o jej zvyšovaní sa nenesie v odbornej, resp. ekonomickej rovine, ale takmer výlučne v politickej rovine. Analýzou slovenských dát poskytnutých Sociálnou poisťovňou a Štatistickým úradom sme dospeli k nasledujúcim zisteniam.

Minimálna mzda na Slovensku:

- priamo ovplyvňuje vyše 100-tisíc zamest-

nancov, teda viac ako 6 % ľudí v zamestnanekom pomere, a viac ako 300-tisíc nezamestnaných. Od začiatku roku 2013 k skupine zamestnaných patria aj desaťtisíce dohodárov, na ktorých sa tiež vzťahuje minimálna hodinová mzda.

• dlhodobo rastie rýchlejšie ako mediánová mzda vo všetkých krajoch. Predstavuje tak čoraz väčšiu záťaž pre ekonomiku, resp. pre trh práce.

• nezohľadňuje regionálne rozdiely. Mediánová mzda v Banskobystrickom a Prešovskom kraji je o vyše 200 eur nižšia ako mediánová mzda v Bratislavskom kraji. Minimálna mzda v chudobnejších krajoch preto zasahuje do trhu práce omnoho významnejšie ako v bohatších. Predstavuje tak jeden z faktorov, ktorý sa podpisuje pod 20 % nezamestnanosť v Banskobystrickom a Prešovskom kraji.

Zaujímavé sú aj príklady zo zahraničia. Nie je pravda, že minimálnu mzdu nemajú len banánové republiky. Centrálnu stanovenú minimálnu mzdu nemajú také krajiny ako Švédsko, Švajčiarsko, či dokonca Nemecko. Dávajú prednosť kolektívnym zmluvám v jednotlivých odvetviach, ktoré často zaručujú zamestnancom lepšie podmienky ako minimálna mzda.

Je tiež dôležité podotknúť, že **8 miliónov Nemcov pracuje pod úrovňou francúzskej minimálnej mzdy**. To predstavuje päťtinu nemeckej pracovnej sily. Nezamestnanosť vo Francúzsku dosahuje 11 %, v Nemecku

necelých 5,5 %. Aj to je jeden z dôsledkov, keď jedna krajina preferuje istoty a druhá vyššiu zamestnanosť. **Odstraňovanie administratívnych bariér pri zamestnávaní za účelom zvýšenia tvorby pracovných miest je tak do veľkej miery závislé od politickej odvahy vlády.**

Alternatíva minimálnej mzdy

Okrem kritiky konceptu minimálnej mzdy INESS vypracoval svoju vlastnú alternatívu ako zvýšiť sociálny štandard pracujúcich a zároveň podporiť tvorbu pracovných miest. Je ňou nahradenie minimálnej mzdy odvodovou odpočítateľnou položkou pre nízkoprájmových zamestnancov.

V praxi to znamená, že by došlo k zníženiu odvodového zaťaženia pre zamestnancov s príjmom do 555 eur hrubej mzdy (t.j. do výšky 750 eur celkových dnešných mzdových nákladov). Dnes totiž štát berie aj ľuďom na minimálnej mzde 36 % z každého eura tvoriaceho ich cenu práce prostredníctvom odvodového zaťaženia. Nároky zo sociálneho systému, ktoré vyplývajú z platenia odvodov, by ostali zachované v dnešnej výške aj zamestnancom, ktorým by sa odvody znížili.

Človek zarábajúci 337,7 eur (minimálna mzda) dnes dostáva na konci mesiaca v čistom len 292 eur aj napriek tomu, že jeho minimálne mzdové náklady predstavujú 456 eur. Rozdiel medzi tým, čo dostáva (292 eur), a tým, čo by mohol dostať (456 eur), tvoria práve odvody zaplatené štátu.

Po zavedení odvodovej odpočítateľnej položky podľa nášho návrhu by pri zachovaní týchto mzdových nákladov (456 eur) došlo k **zvýšeniu čistej mzdy z 292 eur na 348 eur**. V prípade, že by sa zamestnanec a zamestnávateľ dohodli na požívaní výhod odvodovej úľavy rovnakým dielom (t.j. zamestnávateľ by skresal mzdové náklady o rovnakú čiastku, o akú by zamestnanecvi stúpil čistý príjem), čistá mzda zamestnanca by stúpila z 292 eur na 330 eur. **Návrh INESS je tak v každom ohľade veľkorysejší k zamestnancom aj zamestnávateľom ako návrh odborárov alebo ministerstva práce.**

Čo to bude stať?

Výpadok v odvodových príjmoch INESS od-

hadol na 370 miliónov eur. Tento by však bol okamžite redukovaný vyšším výberom dane z príjmu o viac ako 40 miliónov eur (vďaka nižším odvodom by stúpol základ dane).

Odvodová odpočítateľná položka by tiež podporila vznik desaťtisícov nových pracovných miest, keďže by znížila zamestnávateľom celkové mzdové náklady. Pozitívne vplyvy by sa teda prejavili aj znížením výdavkov štátu (podpora v nezamestnanosti, dávka v hmotnej núdzi), a naopak zvýšením príjmov štátu (každý legálne zamestnaný platí odvody aj

dane).

Zvyšok by štát musel vykryť z iných zdrojov. Ak si uvedomíme, že štát len v minulom roku rozdal investičné stimuly za viac ako 120 miliónov eur a financuje neefektívne programy na podporu nezamestnanosti za ďalšie desiatky miliónov, priestor na nájdenie zdrojov na odvodovú úľavu existuje. Odvodová úľava by bola plošná, pomohla by zamestnancom aj zamestnávateľom, a to za absencie možného klientelizmu či korupcie, ktoré sú nevyhnutne spájané s poskytovaním stimulov a

dotácií vybraným zamestnávateľom.

Zvyšovanie minimálnej mzdy je len obchod, pri ktorom vymeníme vyššie mzdy pre časť pracujúcich za stratu pracovných miest iných pracujúcich. INESS predstavil týmto návrhom alternatívu, ktorá zároveň zvýši mzdy i zamestnanosť.

Štúdia o minimálnej mzde je dostupná ako [pdf tu](#).

iness.sk, 2.8.2013

Porovnanie

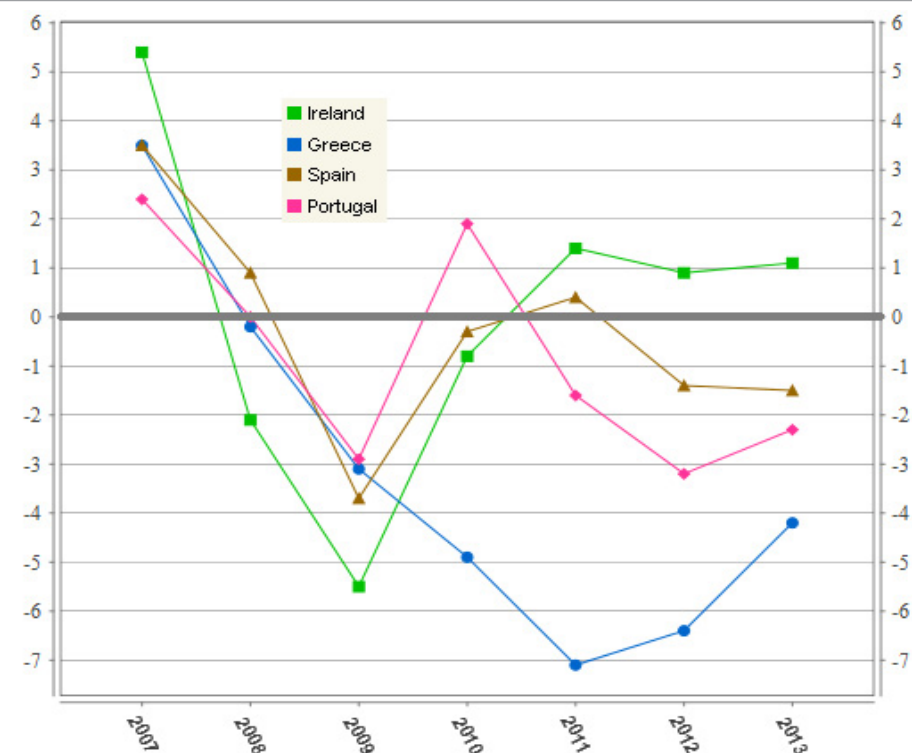
Šesť rokov stagnácie

Začiatkom augusta zastihla Európu pozitívna správa. V druhom kvartáli roku 2013 sa ekonomika dostala z recesie do mierneho rastu. Rast 0,3% HDP dokonca predčil očakávanie analytikov, ktorí ho pôvodne odhadovali na 0,2% HDP. Viacerí európski aj národní politici vyjadrili radosť a optimisticky naznačili, že kríza sa pomaly ale určite už končí.

Ak by predchádzajúci odstave čítal niekto pred desiatimi rokmi, nerozumel by dôvodom na optimizmus. Rast (navyše zatiaľ len kvartálny, nie ročný) na úrovni 0,3% HDP nie je rastom, ale stagnáciou. Od roku 2007 sa Európa ekonomicky nepohla, dlhy neustále narastajú, rovnako nezamestnanosť každý mesiac hlási nový negatívny rekord.

Najhoršie sú na to tie štáty, ktorým politici najintenzívnejšie „pomáhajú.“ Zo zdruvujúceho prepadu z rokov 2008-2009 sa ako-tak dokázalo pozviechať len Írsko. Aj to len za cenu obrovského nárastu dlhu (zo 47 miliárd eur v roku 2007 na 192 miliárd eur v roku 2012) a s ešte stále nedoriešeným ozdravením bankového systému.

Na grafe môžete vidieť reálny rast HDP v Írsku, Grécku, Portugalsku a Španielsku medzi rokmi 2007-2013 (2013 je odhad). Tieto krajiny, ktoré sú príjemcami pomoci (v prípade Španielska sú príjemcami pomoci zatiaľ „len“ miestne banky) sú od roku 2007 prakticky nepretržite v recesii. Na zhoršenú fiškálnu situáciu zareagovali prevažne zvýšením daní, čo sa im vypomstilo rapidným nárastom nezamestnanosti a útlmom ekonomickej aktivity v súkromnom sektore. Len veľmi opatrne reformovali svoj pracovný trh,

administratívu, či sociálny systém a takmer sa nedotkli chorých bankových systémov. V prípade Španielska situácii ďalej neprospeje ani klesajúci realitný trh, ktorý spôsobuje miestnym bankám nové a nové straty.

Rachitý rast 0,3% v jednom kvartáli nám nepomôže vyrásť z dlhov, ani z kvartálnej nezamestnanosti. Bez rozsiahlych reforiem bude Európa odsúdená na dlhoročnú stagnáciu. Niektoré krajiny eurozóny majú už

svoju prvú stratenú dekádu za sebou. Portugalsko malo medzi rokmi 2004-2013 reálny rast -0,5% HDP, Taliansko -2% HDP a Grécko závažných -10,7% HDP.

Zdroj: Eurostat

INESS Policy Notes

INESS Policy Note 1/2012 Dane ešte zvyšovať netreba (Čo chýba analýze Ódora a Horvátha) <http://goo.gl/EtbDf>

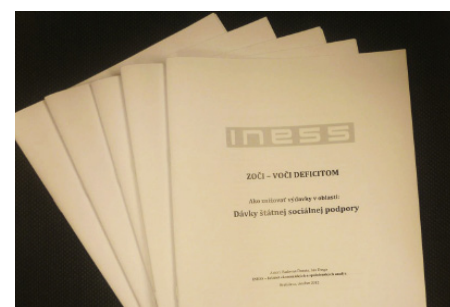
INESS Policy Note 2/2012 Reálny zmysel prísnejších STK uniká <http://goo.gl/S1FYj>

INESS Policy Note 3/2012 Penzijný systém, kam SMERuješ? <http://goo.gl/SQrls>

INESS Policy Note 4/2012 Ako znížovať výdavky v oblasti: Podpora osobnej železničnej dopravy <http://goo.gl/1JMb9>

INESS Policy Note 5/2012 Nižšími odvodmi za vyššiu zamestnanosť <http://goo.gl/lqRcY>

INESS Policy Note 1/2013 Investičné stimuly <http://goo.gl/j1bvH>

Dočasne na večné veky

Martin Vlachynský

„Nič nie je tak trvalé, ako dočasné vládne opatrenie.“ Tento výrok Milтона Friedmana (ktorý má na budúci týždeň 101. výročie narodenia) poznajú aj ekonomickí analfabeti. Nanešťastie, zas a znova sa potvrdzuje, že v tomto prípade skutočne trafil kliniec po hlavke.

Predchádzajúca vláda pod vedením premiérky Ivety Radičovej od 1.1.2011 zodvihla sadzbu DPH o jedno percento. Toto opatrenie vtedy nazvali „Ficova daň“ a mal pokryť zvýšené výdavky vytvorené prvou vládou Róberta Fica. Bol to názov dosť alibistický, pretože odpoveďou nemuselo byť zvýšenie daní, ale väčšie šetrenie (a pokojne ho mohli nazvať napríklad „Ficove škrtky“, keď už im o to išlo).

Róbert Fico vtedy nešetril kritikou. Označil ho dokonca za „najhoršie právové riešenie.“ Podobne po nástupe na svoj druhý premiérsky post opakovane: „robíme, čo sme hovorili pred voľbami, nezdražujeme cez DPH, ako by to robila pravica.“

Avšak Radičovej zákon zvyšujúci DPH mal v sebe zabudovanú na slovenské pomery novinku. Tzv. sunset clause, alebo kostrbato po slovensky „podmienku západu slnka.“ To znamená, že zákon ak sa naplní určitá podmienka, platí len na dobu určitú a potom

sa podmienky vrátia do pôvodného stavu. V tomto konkrétnom prípade mala sadzba DPH poklesnúť späť na 19% ak by sa podarilo stlačiť deficit štátneho rozpočtu pod 3%.

Tento cieľ nám prikazuje fiškálny kompakt a vláda sa zastrája, že už tento rok ho splníme. Môžeme sa teda tešiť na nižšiu DPH? Tuhle nudle. Ako sa premiér čerstvo vyjadril, „rozhodnutia prijaté vládou Iveti Radičovej budú musieť ešte chvíľku počkať“. Nesociálna predchádzajúca vláda spravila toto hrozné opatrenie a DPH zvýšila. No ale keď už to spravila, tak tie peniažky predsa užijeme!

Problémom je samozrejme výpadok vo verejných financiách. Ale to je absurdná výhovorka, veď presne kvôli verejným financiám bývalá vláda vyššiu sadzbu zavádzala, za čo ju súčasný premiér kritizoval. Tvárou v tvár rozpočtu nie je ani on ochotný škrtkať.

Skúsme mu s tým pomôcť. Čisto matematicky by pokles sadzby o jeden bod znamenal pokles príjmov o 220 miliónov eur (realita môže byť miernejšia, ak nižšia DPH spôsobí zvýšenie spotreby). Zhruba toľko môže vláda ušetriť zavedením adresnosti detských prídavkov. To by bolo dokonca vyslovene sociálne opatrenie. Rodiny by o nič neprišli – rodiny s nadpriemernými príjmami by síce stratili detské prídavky, ale zároveň by o niečo menej dali na DPH. A rodiny s podpriemernými príjmami by mali aj prídavky, aj nižšie DPH.

Šetriť sa dá aj inde. Napríklad štedré stavenie národno-súkromných štadiónov nenasvedčuje o suchotách v štátnej pokladnici. Podobne tomu nenasvedčuje ani 42-násobne predražené nákupy softvéru, či ďalšie zistené plytvanie (podľa monitoringu Plytvanie štátu len za rok 2012 dosiahlo 243 miliónov eur), či investičné stimuly vybraným firmám (za rok 2012 cez 120 miliónov eur). Úspory by sa určite dali nájsť aj auditom medzi 7000 rozpočtovými a príspevkovými organizáciami štátu.

Snáď sa na to niekedy niekto podujme a dočasné nebude znamenať večné.

iness.sk, 26.7.2013

Letná analýza

Radovan Ďurana

Leto, celozávodné dovolenky, uhorková sezóna. Na dverách ordinácií či úradov visia papieriky rôznych farieb s oznamom, do kedy sa za nimi nebude dať nič vybaviť. Človek neznalý by mohol nadobudnúť pocit, že nebyť usilovných predavačov večne otvorených večierok, ekonomika uľahne do akéhosi letného spánku.

Nie je to celkom tak. Pohľad do štvrtročných účtov HDP ukazuje, že v treťom kvartáli sa neoddychuje, ale naopak, vyťahujú sa rukávy. V českej ekonomike bol v posledných rokoch buď výkon jednotlivých štvrtkov zoradený pekne zostupne, podľa kalendárneho poradia, alebo najvyšší bol práve tretí kvartál. A paradoxne, historicky najvyšší výkon dosiahla česká ekonomika v letných mesiacoch roku 2008.

To budú tí turisti, pomyslí si väčšina analytikov na letných záhradkách. Karlovmu mostu sa Pražáci v lete vyhýbajú, nedá sa tam otčiť. Tretina prespaní v ubytovacích zariadeniach sa udeje v prázdninových mesiacoch. Milióny turistov prinášajú v podobe svojej spotreby drahocennú šťavu miestnej ekonomike. Zamestnávajú desaťtisíce ľudí.

Hoci ide o pravdivé tvrdenia, treba ich zaradiť do kontextu českej ekonomiky. Pre štatistiku

premyšľajúceho v agregátoch majú tieto pívne analýzy zanedbateľný význam. Podiel cestovného ruchu na HDP dosahuje necelé 3%. Sezónnosť je síce preň typická, ale ide o príliš malé zmeny na to, aby významne zahýbali českou produkciou. Jej tempo aj v lete určuje priemysel, obchod, a s nimi súvisiaca doprava.

Bolo by však iste povrchné uzavrieť analýzu vplyvu leta konštatovaním, že najväčší vplyv má na výskyt detských táborov. Leto, teplé mesiace, dlhý deň sa do života ekonomických agentov, či celej ekonomiky premietajú v mnohých podobách.

Nebezpečné obdobie

Leto je vlastne celkom nebezpečným roč-

ným obdobím. A teraz nemáme na mysli len povodne, zranených motorkárov a horiace senníky. Pohľad do štatistík (pomôžeme si hlavne americkými) ponúka viacero zaujímavých, nečakaných príkladov. V máji, mesiaci, ktorý ohlasuje príchod leta, obyčajne kulminuje počet samovrážd. Bazény v záhradách rodinných domov sa stávajú významným rizikom pre malé deti. Podľa freakonómov Dubnera a Levitta je riziko utopenia malých detí 100 násobne vyššie ako riziko úmrtia postrelením. V lete sa tiež neoplatí chodiť do nemocnice. Kombinácia nastupujúcich absolventov s dovolenkujúcimi skúsenými chirurgmi zvyšuje riziko úmrtia od 8% do 34%.

Zaujímavým spôsobom vplyvajú letné dovolenky na investičné trhy. Viaceré štúdie preukázali, že pred dovolenkou šéfov korporácií bývajú zverejňované pozitívne správy, zatiaľ čo s negatívnymi správami sa (prirodzene) čaká na ich návrat. Taký kalendár dovoleniek veľkých podnikov na americkej burze by mohol zarobiť veľa peňazí.

V úvode sme spomínali cestovný ruch a preto je zaujímavé sa pozrieť na vplyv vysokých letných teplôt na príjmy tohto sektora. V našich krajinách je relevantných informácií pomenej, ale napríklad v Arizone to majú spočítané úplne presne. V prípade obrovskej

vodnej nádrže Powell, ktorá je tiež zdrojom vody pre veľkú rekreačnú oblasť, platí, že každým percentom poklesu hladiny vplyvom vysokého výparu klesne počet turistov o 5 %. Vysoké teploty tiež skracujú dĺžku pobytu na golfových ihriskách, čo sa znižuje na výnosnosti týchto investícií. Úmrtnosť v súvislosti s horúčavami stúpa o 6 % na každý dodatočný fahrenheitov stupeň indexu tepla (tzv. „real feel“).

Nástup do štátneho vzdelávacieho systému

Pred veľkým teplom sa však dá ujsť, prí-

padne schlaďiť, ťažko sa však uteká pred vlastným osudom. Deti narodené v letných mesiacoch majú 2,5 až 3,5 väčšiu šancu, že budú svojimi učiteľmi považované za výsledkovo podpriemerné vo veku 7 rokov. Aj keď, v tomto prípade je skôr ako dátum narodenia na vine štátny vzdelávací systém, ktorý zoraďuje deti do rovného šiku bez ohľadu na to, že v 1. triede môže byť medzi dvomi spolužiakmi narodenými v septembri a auguste až 15% rozdiel v dĺžke života a teda aj v dobe získavania skúseností, znalostí a zručností.

Dost bolo negatív, leto je predsa obdobím

hojnosti, čerstvého lokálneho ovocia a oddychu stráveného s rodinou.

Miera nezamestnanosti v lete klesá. V posledných troch rokoch dokonca v lete zlacneli aj pohonné hmoty. Leto znamená menej nákladov na sledovanie nových regulačných zásahov, keďže prázdninujú aj poslanci. Leto je zdrojom pozitívnej energie, ktorú si nenechajte vziať negatívnymi ekonomickými štatistikami.

Ci time, 26.7.2013

Cena štátu

V roku 2006 sa po privatizácii Slovenských elektrární stal taliansky Enel vlastníkom 66% jej akcií. Slovenská republika za tento predaj získala 840 miliónov eur.

Súčasnou privatizačného procesu bol aj prísľub Enelu dostávať tretí a štvrtý blok jadrovej elektrárne Mochovce. Štát sa na oplátku vzdal svojich budúcich dividend v rokoch 2006 až 2010, ktoré by dosiahli 330 miliónov eur. Záväzok neskôr predĺžila aj Ficova vláda. Do dnešného dňa tak štát formou nevyplatených dividend investoval do komerč-

ného projektu vyše pol miliardy eur. Tieto prostriedky mohli byť použité na znižovanie deficitov, či daňového zaťaženia. Vyplácanie

dividend bolo pôvodne pozastavené do roku 2015, termín sa neskôr posunul až na rok 2018. Minister hospodárstva Malatinský dúfa, že proces vyplácania dividend sa podarí naštartovať už o rok skôr.

Tretí jadrový blok Mochoviec by mal byť podľa súčasných plánov uvedený do prevádzky koncom roku 2014, štvrtý v roku 2015. Celkové náklady projektu by sa mali z pôvodne odhadovaných 2,8 mld. eur vyšplhať na 3,8 mld. eur. Ešte v roku 2008 pritom dosahoval tento odhad len 1,8 mld. eur.

Výdavky štátu

27 miliónov eur. Touto sumou plánuje v rokoch 2013 – 2017 vláda podporiť **výstavbu Národného futbalového štadióna na Tehelnom poli v Bratislave.** Ministerstvo školstva pripravilo Memorandum o spolupráci pri realizácii výstavby, na ktorej sa bude podieľať súkromný partner - Národný futbalový štadión, a.s. Spoločnosť pokryje 60 % nákladov výstavby a zabezpečí financovanie dlhodobej prevádzky.

Štadión s navrhnutou kapacitou 22 500 divákov bude tiež domovom klubu Slovan

Bratislava. Dotácia preto nepriamo podporuje aj futbalovú Corgoň ligu, ktorá dosahuje priemernú návštevnosť približne 2 000 divákov na zápas. Aj napriek štátnej dotácii bude výlučným majiteľom štadiónu po dostavbe súkromný investor.

V roku 2009 sa vláda chystala podporiť výstavbu štadióna sumou 70 mil. eur dotáciami pre hlavné mesto Bratislava, ktoré by bolo aj jeho vlastníkom. Radičovej vláda projekt následne stopla kvôli nedostatku financií.

Odhliadnuc od skutočnosti, že v čase miliardových deficitov a zvyšovania daní a odvodov by podobný neprioritný výdavok mal byť odložený do šuflíka, prípadne hračený z vreciek futbalových klubov a ich fanúšikov, vláda nevyužila možnosť tendra, či aukcie. V tej by potenciálni investori súťažili o najnižšiu dotáciu zo štátneho rozpočtu, čo by s najvyššou pravdepodobnosťou znížilo náklady daňových poplatníkov.

Detroit a my

Martin Vlachynský

Oficiálny pád bašty amerického automobilového priemyslu zarezoval aj na Slovensku. Dondávná sme sa hrdili titulom „Detroit Európy.“ Odteraz ho asi budeme používať opatrnejšie.

Problém sa v Detrote začal už niekedy koncom 60. rokov. Americký automobilový priemysel si ešte v 60. rokoch stihol trhnúť slávu svojimi Pony cars na čele s legendárnym Mustangom, ale kombinácia ropnej krízy a importu úsporných a lacných japonských áut americký autopriemysel torpédovala. Kým japonské autá sa zlepšovali s každou novou generáciou, americké továrne produkovali nekvalitné, neúsporné, ťažké a zároveň slabé autá.

Americké automobilky čelili situácii zatvá-

raním či presunom výroby. Mnohé z detroitských tovární boli viacposchodové budovy staré niekoľko dekád a nehodili sa inštalácii moderných rozsiahlych výrobných liniek.

Prudký rozvoj a následný pád automobiliek sprevádzal obrovský pohyb obyvateľstva. V roku 1910 malo mesto 285 000 obyvateľov,

na vrchole boomu v roku 1950 to bolo 1 850 000. V roku 2010 to bolo zase už len 713 000 obyvateľov. K úpadku prispeli aj rozsiahle sociálne nepokoje. V roku 1967 tu pri päť dní trvajúcich nepokojoch bolo zabitých 43 ľudí a vypálených 2 000 budov. To ešte posilnilo rasovú segregáciu, v roku 2000 boli 82% obyvateľov mesta Afroameričania.

Obyvatelia odišli a s nimi aj veľká časť príjmov mestskej pokladnice. Ostala však nadrozmerná infraštruktúra a penzijné záväzky. Práve penzijné záväzky tvoria zhruba polovicu 18 miliardového dlhu mesta, tretinu dlhu tvorí dlh mestských vodární a kanalizácií.

Aké sú paralely so Slovenskom? Naším automobilkám sa relatívne darí. No to sa nedá povedať o ich všetkých ich matkách

a európskom automobilovom priemysle ako celku. Dopyt po autách dosahuje dlhodobé minimum a francúzsky PSA sa topí v problémoch. Ak európske vlády odpovedia šrotovným a stimulmi, tak ako to spravili v minulosti, problém ďalej nafúknu. Šrotovné a stimuly znamenajú len jedinú, presunutie zdrojov z iných sektorov, možno efektívnejších, do sektoru, ktorý v prvom rade potrebuje očistu.

Obyvateľstvo od nás masívne neodchádza. Nie v rámci priestoru. No Slovensko vďaka starnutiu už o pár rokov začne rýchlo opúšťať pracovná sila, ktorú nahradia dôchodcovia. Budeme tak čeliť podobnému problému – vysoké záväzky nízke príjmy. Vyššie dane nepomôžu – nebude koho zdaňovať.

Napriek týmto paralelám nie je príklad Detroitu ideálnym na porovnanie so Slovenskom. My máme nad sebou nielen hrozbu

straty dôvery kvôli nezodpovednej fiškálnej politike a rastúcemu odčerpávaniu zdrojov z produktívneho sektora rastúcimi daňami. Je tu ešte hrozba straty dôvery kvôli zlému vývoju v eurozóne, pretože Španielske či Grécke dlhy sú nanešťastie už aj naše dlhy.

Detroit je skôr symbolickým varovaním. Aj vyspelý západný verejný subjekt vie skrachovať a to niekedy veľmi rázne.

iness.sk, 22.7.2013

Biele na bielom

Veronika Sokolová

Verejná sféra je plná zaujímavých príkladov, ako v čase krízy a šetrenia vynaložiť prostriedky daňových poplatníkov na zbytočné výdavky. Špecifickým spôsobom mŕňania je obhajoba nového loga pre štátnu inštitúciu, samozrejme aj s príslušnou dokumentáciou od grafického štúdia, bez ktorej by nové logo nemohlo byť. Na Slovensku sa od roku 2009 vyskytlo už niekoľko inštitúcií, ktoré nevyhnutne potrebovali zmeniť svoje poznávacie znamenie, a to za nemalé peniaze.

Najčerstvejším príkladom, na ktorý upozornilo Plus 7 dní, je Slovenské národné divadlo, ktoré malo svoje logo niekoľko rokov, kým nový riaditeľ marketingu nezistil, že zelená farba štvorca je nevhodná a treba ju zmeniť za bielu. Zdôvodnenia boli viac umeleckého ako praktického charakteru. Podľa riaditeľa SND Chudovského biela navodzuje éterické pocity čistoty, slobody a nevinnosti.

Menej éterická bola suma, ktorú divadlo, zápasíaci s mínusovým rozpočtom za redizajn loga zaplatilo. Podľa týždenníka Plus 7 dní dostala spoločnosť IQ Design Studio 5 640 eur. Konkrétne sa zmena týkala kolónky ba-

letu. Tá dostala bielu farbu a štvorce si vymenili poradie. So zelenou farbou boli údajne problémy, zamestnanci divadla však hovoria o súčasnej problémovej bielej, pre ktorú sa musel vyvinúť sivý tieň, aby ju vôbec bolo vidno.

Podľa zistení A. Lučaiovej z Plus 7 dní, náklady na redizajn a úpravu loga vyšli na 1 500 eur, zmena dizajnového manuálu 200 eur, marketingová komunikácia 800 eur a administratívne tlačoviny 600 eur. Nejasnou položkou zostali administratívne tlačoviny, pretože na každé predstavenie sa vyrábajú vždy nové letáky. Firma IQ Design Studio priznala, že nešlo o žiadnu výrobu konkrétnych tlačovín, iba o zafinovanie zásad. Tieto zásady sa ale už raz definovali, boli súčasťou pôvod-

ného manuálu. Podľa divadla bola potrebná aj celková zmena propagácie SND a riešenie umiestnenia loga na rôznych materiáloch a nosičoch. Ďalšou organizáciou, ktorá inovovala, bol Ústav informácií a prognóz školstva. Ten si v tomto roku dal vypracovať za 9 dní nové logo a súvisiace podklady za viac než osemtisíc eur. Logo údajne ústav stále nemá.

To, že kúpa predraženého loga a príslušnej dokumentácie k nemu nie je vo verejnej sfére ničím novým, dokazuje aj prípad Ministerstva výstavby a regionálneho rozvoja. Rezort si ešte v marci 2009 počas „nástenkového tendra“ objednal 3 predražené logá na propagáciu svojho operačného programu spolu za 182 566 eur. Najdrahšie logo ministerstva výstavby stálo 85 300 eur, išlo o logo pre regionálny operačný program. Spomenuté výdavky na nové logá štátnych inštitúcií považujeme v súčasnej situácii za zbytočne vynaložené. Informácie o nich si môžete nájsť aj v databáze Plytvania štátu.

iness.sk, 29.7.2013

Eurokríza a stratené dekády

Martin Vlachynský

Od jarného kvázi-bankrotu Cypru panuje zopár mesiacov na európskom ekonomickom fronte pokoj. Trocha znepokojenia, ale asi aj škodoradosti („nielen my to nevieme robiť, ale ani Američania!“) pridal len čerstvý bankrot Detroitu.

No bankroty zaplňajúce titulky novín sú len vytrysknutím na povrch niečoho nepríjemnejšieho, čo potichu zažívame už niekoľko rokov a je reálne nebezpečenstvo, že ešte mnoho rokov budeme. Môžeme to poetically nazvať zahŕňanie, alebo tradičnejšie ako

stratené dekády.

Prečo množné číslo? Niektoré krajiny eurozóny majú už svoju prvú stratenú dekádu za sebou. Portugalsko malo medzi rokmi 2004-2013 reálny rast -0,5% HDP, Taliansko -2% HDP a Grécko závažných -10,7% HDP. Znamená to, že dnes táto krajina dokáže vyprodukovať o desiatinu menej, ako dokázala pred desiatimi rokmi.

Takáto stagnácia je príznačná najmä svojou plazivosťou. Obyvatelia sa nestanú náhle chudobnými, materiálne hodnoty nie sú náhle zničené ako v prípade vojny či živeľnej katastrofy. Ak je rast nulový a nie záporný, obyvatelia (ak výraznejšie nerastie ich počet) ani viditeľne nechudobnejú.

Napriek tomu má dlhodobé ekonomické zostávajúce výrazne dopady na to, ako bude vyzeráť naša spoločnosť o dvadsať či tridsať rokov. Ekonomika rastúca 3% ročne je o tridsať rokov o 80% bohatšia ako tá, čo rastie

d'akujeme sme.sk

Radi by sme vám dali do pozornosti jednoduchú možnosť ako môžete **podporiť aktivity INESS**, medzi ktoré patrí napríklad aj projekt **Plytvanie štátu** či vydávanie mesačníka **Market Finesse**.

Môžete tak urobiť zo svojho domova či kancelárie jednoducho cez darovací portál dakujeme.sme.sk. Postup je veľmi jednoduchý a časovo nenáročný.

Priamy link je uvedený nižšie. Za vašu podporu, bez ktorej by naše aktivity nebolo možné realizovať, vám vopred ďakujeme!

<http://dakujeme.sme.sk/organizacia/33/iness-institut-ekonomickych-a-spolocenskych-analyz>

tempom 1% ročne. Zhruba o 80% bohatšie ako Slovensko je dnes napríklad náš sused Rakúsko (v dimenziách HDP na obyvateľa). Nemusíme si predstavovať svet v nespoľahlivých číslach HDP, stačí prejsť cez Jaroviec do Kittsee, aby sme si uvedomili následky dlhodobého ekonomického zaostávania.

Hoci rast nám politici sľubujú už každú chvíľu, je viacero dôvodov pre celoeurópsky pesimizmus.

- Hrozba bankrotov pokračuje. V Španielsku pokračuje intenzívny pokles cien nehnuteľností, dosahujúci až dvojciferné medziročné prepady. Zároveň stúpa podiel zlých úverov v španielskych bankách. Momentálne každý 9. úver nie je splácaný riadne. Časť zlých úverov sa presunula do štátnej banky na zlé úvery SAREB. Nad slovinskými štátnymi bankami visí Damoklov meč v podobe nesplácaných úverov, ktoré v tejto maličknej krajine dosahujú 7 miliárd eur (pätina HDP krajiny). V najväčších štátnych bankách ich úroveň dosahuje až 30%. Grécko má dlh 160,5% HDP a je v depresii už niekoľko rokov, tretí bankrot sa zdá byť nevyhnutný. Cyprus čakajú podobne ťažké časy.

- V krajinách PIIGS ktoré získali pôžičky aj tie čiastkové reformy a kvázi šetrenie prežívajú na vlásku. Vlády v Portugalsku, Španielsku a Grécku sa opakovane ocitli na hrane predčasných volieb. Podobne v Taliansku so 130% dlhom sú kritické reformy závislé na

Berlusconiho nálade.

- Až na pár výnimiek sú plány na stabilizáciu dlhu v jednotlivých krajinách postavené na očakávanom ekonomickom raste a zvyšovaní daní. Ten však aj vzhľadom na už tak vysoké dane nie a nie prísť.

- Ozdravné procesy v niektorých dôležitých sektoroch neboli umožnené. Najvýznamnejším príkladom je automobilový priemysel. Na prvú vlnu poklesu záujmu o automobily dopovedali európske vlády šrotovaným, prípadne inými zvýhodneniami na úkor ostatných. Predaj áut narástol, aby sa po vypršaní účinkov prepadol na rekordné minimum. Veľké problémy má najmä PSA. Francúzska vláda prakticky zablokovala jeho snahu o reštrukturalizáciu a miesto toho ponúkla peniaze daňových poplatníkov na udržanie fabriky aspoň dočasne v chode.

- Podobne reformy pracovného trhu prichádzajú veľmi pomaly a len v niektorých kra-

jinách. Vysoká úroveň ochrany pracujúcich pred nezamestnanými a absolventmi má za následok mimoriadne vysokú nezamestnanosť mladých. Dopady zlého nastavenia pracovného trhu sú zásadné, čo sa prejavuje veľkými rozdielmi medzi členskými krajinami. Napríklad zhruba osem miliónov Nemcov má mzdu nižšiu ako 9,43 eura. V susednom Francúzsku sa ľudia z takouto produktivitou zaradia do armády nezamestnaných, pretože nedosiahnu na francúzske minimálnu mzdu.

- EÚ masívne investuje zdroje do oblastí s veľmi otáznou návratnosťou. Tými sú najmä OZE a ku ním pridružené sektory, ako napríklad ako výroba a infraštruktúra elektrických áut. Tým sa zákazníci bránia zubami nechťami. V EÚ narastá regulácia, či už environmentálna (napr. nútené zatvorenie viacerých uhľových elektrární v čase, keď viaceré spoločnosti presúvajú výrobu do energeticky lacnejších USA), bezpečnostné, či finančné (daň z finančných transakcií), čo zvyšuje náklady firiem od znižuje výnosnosť kapitálu.

V kombinácii s hore uvedenými ekonomickými rizikami hrozí, že EÚ bude pre firmy stále menej príťažlivá.

Kto očakával spektakulárny pád môže byť sklamaný. Ale dookola opakované sľuby politikov, že zajtra sa zobudíme a kríza bude preč, nie sú reálne.

iness.sk, 7.8.2013

Plytvanie

Ministerstvo školstva si v rámci projektu Moderné vzdelávanie prenajalo predražené priestory. Poslanec Beblavý zverejnil ponuku na nájom v tej istej budove za 12,85 eura za m2 aj so službami, Ministerstvo školstva pritom platí za nájom o 11 eur viac. Jedná sa tak o takmer 40 % predraženie.

Ústav informácií a prognóz školstva (UIPŠ) uzavrel nájom na 3 roky za celkovú sumu

344-tisíc eur. Predražená časť môže na základe medializovaných informácií tvoriť približne 150-tisíc eur. UIPŠ, ktorý za nájom platí, sa vyjadril, že cena je vyššia, lebo je v nej zarátaný aj prenájom zariadenia kancelárií. Časť predraženej sumy by pritom mohla byť použitá na potrebné vybavenie. Pri 47 zamestnancoch pracujúcich na projekte v prenajatých priestoroch a nákladoch na ad-

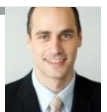
ministratívnu výbavu rádovo 1 000 eur na zamestnanca mohli verejné financie stále ušetriť viac ako 100 tisíc eur.

Projekt Moderné vzdelávanie je financovaný z 85 % z eurofondov, zvyšok sa platí zo štátneho rozpočtu.

Neposlušní zlatí chlapci, hliník a voľný trh

Juraj Karpiš

Americká investičná banka skupovaním skladov a logistickými fintami údajne vyvolávala zdanie nedostatku hliníka.

Manipulácie mali umelo zvyšovať cenu kovu a za hliníkovú plechovku čierneho amerického šampanského tak ľudia zaplatili o jednu desatinu centu viac.

V diaľke už počuť ťukot klávesníc spravodlivo nasrdených autorov píšucich ďalší antikapitalistický blog, volajúcich po morálnej očiste (tento-krát už ozajstnej) a hlavne po implementovaní tretej cesty - spútání zúriaceho slobodného trhu racionálnou a efektívnou (!) reguláciou. Otvorene volať po návrate socializmu už totiž pri ľuďoch, ktorí niekedy v živote jedli kubánske pomaranče, nefunguje.

Patetické, smutné a hlavne komické. Ak by ten trh bol naozaj nespútaný, táto investičná banka by sa dnes už pravdepodobne škvarila v kapitalistickom pekľe – jednoducho by nebola.

V kapitalizme by totiž počas krízy nemohli dostať za pomoci ich bývalého partnera (vtedy v úlohe ministra financií) darom 13 miliárd dolárov daňových poplatníkov ako kompenzáciu za hlúpe investície v AIG. Iba v socializme pre bohatých sú k dispozícii sukne štátnej centrálnej banky, pod ktoré sa bežali títo novodobí „vládcovia vesmíru“, ako malí vystrašení chlapci schovať, keď im začalo byť príhorúco od požiaru, ktorí sami pomohli založiť. Na voľnom trhu by nebo-

lo komu v septembri 2008 podať žiadosť na transformáciu z investičnej na klasickú banku, len aby získali prístup k likviditným programom FEDu a mohli sa pevne prisať na prsník centrálnej banky.

Aj vďaka týmto úverom zadarmo v celkovej výške takmer 600 miliárd dolárov si títo „finančníci géniovia“ o dva roky neskôr mohli uličnícky vyplatiť rekordné odmeny. A s kým bankujete vy? Investičnej banke, ktorej jeden bývalý partner riadi New Yorkský Fed, druhý ECB a tretí Bank of England jednoducho ide karta. Len to prosím nenažívajte kapitalizmom.

Sme, 11.8.2013

Bez bumáčky nezaseješ

Martin Vlachynský

Dať zbohom kancelárskemu životu, kúpiť domček s poľom kdesi na lazoch a živiť sa pestovaním bio-cukiny a kozieho mlieka je sen mnohých členov počítačovej generácie. Prekážkou k uskutočneniu tohto sna bola dosiaľ pre väčšinu len vlastná vôľa. Po novom sa k nej môžu pridať aj nové štátne regulácie.

Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR vypracovalo Legislatívny zámer zákona o nadobúdaní vlastníctva poľnohospodárskej pôdy. Hlavným cieľom je neumožniť predaj poľnohospodárskej pôdy iným osobám, ako ľuďom s poľnohospodárskym vzdelaním, alebo už aktívnym farmárom (text zámeru dokonca naznačuje možnosť povinnej kombinácie oboch podmienok!). Zároveň musia mať v danej obci, kde chcú kúpiť poľnohospodársku pôdu aj trvalé bydlisko. V prípade právnických osôb by štatutári muse- li mať poľnohospodárske vzdelanie.

Znie to ako aprílový žart, no my už začíname august. Ministerstvo argumentuje, že dôvodom je, aby poľnohospodársku pôdu obhospodarovali „len subjekty, ktoré spĺňajú odbornú spôsobilosť pre hospodárenie na pôde.“ Má sa tak vraj zabrániť „špekulatívnym predajom pôdy“ a jej následnej preme- ne na stavebné parcely. V zámere sa hrá aj na nacionalistický tón, má sa zamedziť pre- daju pôdy cudzincom.

Takéto argumenty však nie sú ničím podlo- žené. Za prvé, premena poľnohospodárskej pôdy na stavebné parcely nie je problém. V zámere sa uvádza jediné číslo, a síce že ka- ždý rok zmení majiteľa 0,5-1,5% poľnohos- podárskej pôdy. Väčšina z nej však ostáva naďalej poľnohospodárskou pôdou.

Kto sa obťažuje zaoberať nejakými číslami, môže sa napríklad pozrieť na štruktúru pôd- neho fondu Slovenska. Medzi rokmi 2007- 2012 ubudlo 19 871 hektárov poľnohos- podárskej pôdy, to je 0,82% celkovej plochy poľnohospodárskej pôdy. Avšak zastavané plochy a nádvoria v rovnakom období narást- li len o 4 875 hektárov, čo je zhruba plocha maličkého mesta Modra. Väčšina poľnohos- podárskej pôdy sa premenila na ostatné plochy (+8 376 ha, obsahuje manipulačné plochy, lomy, parky, cintoríny, poľné cesty...), lesné pozemky (+5 397 ha) a vodné plochy (+1 439 ha).

No ani premeny na zastavanú plochu sa ne- treba obávať. Je prirodzené a dovoľm si sub- jektívne napísať, že aj prospešné, že časť obyvateľstva sa presúva z masových sídlisk do menších obydlií. Medzi rokmi 2001-2012 narástol podiel ľadom ležiacej ornej (oddy- chujúcej) pôdy viac ako 6-násobne, z 0,25% na 1,66% (v roku 2010 to bolo dokonca 2,37%). Viac ornej pôdy tak (nie vždy z pes-

tovateľských dôvodov) zarastá burinou, ako sa zastavuje.

Je vtipné, že na jednej strane sa vláda „bojí“ premeny pôdy na zastavané plochy, na dru- hej strane ak išlo o výstavbu diaľnic či au- tomobiliek, neváhala (a jej predchodcovia s ňou) majiteľov ornej pôdy vyvlastňovať a tento proces vylepšuje.

No ak by sme prijali tézu, že orná pôda je svätá a stavať sa na nej nesmie, aj keby sme mali v panelákoch bývať až do súdneho dňa, dá sa to ošetriť oveľa jednoduchšie existuj- úcimi prostriedkami. Žiadna premena poľ- nohospodárskej pôdy na stavebné parcely nemôže prebehnúť bez dovolenia verejného orgánu. Prečo teda treba dodatočnú bari- éru? Dnes si farmári údajne až 95% pôdy prenajímajú, čiže tá už dávno je v „nefar- márskych“ rukách (najmä kvôli navráteniu pôdy z bývalých JRD). Keď chce vláda v poľ- nohospodárstve riešiť vlastníctvo, mohla by sa radšej konečne pozrieť na pozemky ne- zistených vlastníkov (nie neznámych, ako sa často mylne uvádza), ktoré zaberajú asi päti- nu poľnohospodárskej pôdy na Slovensku a ktoré je možné len prenajímať, nie predávať. Problém, ktorý je na stole už dve desaťročia.

Argument o odbornej spôsobilosti je rovna- ko neúnosný. Väčšina z našich predkov boli poľnohospodári a takmer nikto z nich nemal poľnohospodárske vzdelanie. Odbornosť pri práci s pôdou a zvieratami sa dá získať aj rokmi praxe a spolupracou so skúsenými far- márm, nie len sedením na univerzite v Nitre. V extrémnom prípade sa môžeme dostať do absurdnej situácie, že dieťa z farmárskej ro- diny, ktoré od mala pomáhalo na rodinnom statku, nebude mať možnosť osamostatniť sa, pretože nebude mať potrebný papier o vzdelaní. Vydavateľstvo nemusí vlastniť spi- sovateľ, ani železiarne riadiť oceliar.

Posledným argumentom bolo zabránenie získavaniu pôdy cudzincami. Tento dedič- ný strach pred obsadením nepriateľom je pochopiteľný, ale iracionálny. Ministerstvo neuvádza žiadne číslo, koľko pôdy už vlast- nia cudzinci. Ani nemôže, žiadne také číslo neexistuje, ale dá sa na základe pôdy vo vlastníctve firiem špecializujúcich sa na jej predaj cudzincom odhadnúť v rádoch per- cent z celkovej poľnohospodárskej pôdy. Tá pôda tu ostane aj keď ju budú obhospodaro- vať cudzinci (ak by sme sa predsa báli, že ju budú odvážať na tatrovkách do Maďarska, môžeme zakázať jej export). Naopak, za- hraniční farmári môžu byť cenným zdrojom hmotného aj vedomostného kapitálu pre do- máce poľnohospodárstvo, ktoré sa predsa len ešte nie celkom zobudilo z kolchoznické- ho sna.

Cudzinci však naše poľnohospodárstvo

ohrozujú. Tými cudzincami sú rôzne plodi- ny, ktoré sa pestujú nie na základe dopytu spotrebiteľov, ale na základe aktuálneho nastavenia dotácií z Bruselu. Príkladom sú všadeprítomné lány repky olejnej, ktorú sme nútení primiešavať do palív, pretože to v Bruseli niekomu prišiel ako dobrý (a výnos- ný) nápad. Od roku 2000 plocha repky na- rástla z 93 700 hektárov na dnešných 137 000 hektárov. Zaberá tak 10,1% z celkovej plochy vhodnej na osev, kým v roku 2000 to bolo 6,3%. V roku 2010 to bolo dokonca 12,4%. Pritom len 10% percent produkcie repky ide na potravinárske účely. Ak ku tomu prirátame aj slnečnicu a zopár ďalších plo- dín, olejninu zaberajú 254 800 hektárov. Na porovnanie, konzumná zelenina sa na Slo- vensku pestuje na ploche 6 600 hektárov, teda zaberá ani nie 0,5% plochy na osev. Do- konca aj taká folklórna plodina ako zemiaky sa pestuje len na 9 100 hektároch (0,67% plochy). Od roku 2000 plocha osadená ze- leninou poklesla o 54%, osiata zemiakmi o 66,3%. Pritom už sama EÚ začína uznávať, že povinné biozložky v palive neboli až taký skvelý nápad.

Plochy je dosť, aj aktívnych poľnohospodá- rov. Spoločná poľnohospodárska politika Bruselu je na rozdiel od zmienených okol- ností tým skutočným problémom. Svojou dotačnou politikou v kombinácii s kvótami spôsobuje výrazné deformácie v produkcii. Stačí si spomenúť na slovenské cukrovarníc- tvo. Pred týmto problémom však naši zodpo- vední len cudne privierajú oči. A obyvatelia sa zatiaľ sťažujú, že na pultoch nevidia na Slovensku vyprodukované plodiny.

Záver

Navrhovaný legislatívny zámer hrubo zasa- huje do vlastníckych práv a výrazne obmed- zuje možnosť majiteľov pôdy nakladať so svojim majetkom. Dokonca aj Ministerstvo spravodlivosti SR v námietkach ku zámeru píše, že niektoré podmienky sú „nepripus- tným ústavno-právnym obmedzením nakla- dania s majetkom.“ Zámer je postavený na slabých, nepodložených argumentoch a predstavuje bariéru rozvoja slovenského poľnohospodárstva do modernej podoby.

Pozn. Podľa legislatívnych pravidiel vlády by mal návrh zákona prísť na rokovanie vlády. Uvidíme, s akým znením, či ministerstvo za- pracuje napr. pripomienky Mnisterstva spra- vodlivosti. Ak ho vláda prijme, Ministerstvo bude povinné pripraviť návrh zákona zodpo- vedajúci schválenému zámeru. Nový návrh bude možné pripomienkovať počas pripom- ienkového konania.

eTrend, 6.8.2013

Vláda schválila

Návrh na úhradu výdavkov súvisiacich so záchrannými prácami počas mimoriadnej situácie na územiach územných obvodov obvodných úradov Košice, Spišská Nová Ves, Rimavská Sobota, Liptovský Mikuláš, Námestovo, Prešov, Poprad, Žilina, Dolný Kubín, Svidník, Banská Bystrica, Brezno, Levice, Stará Ľubovňa, Košice – okolie, Dunajská Streda a Komárno (3.7.2013) - výdavky v súvislosti s riešením mimoriadnych udalostí na východe Slovenska budú mať negatívny dopad na rozpočet verejnej správy v roku 2013 vo výške **565 207,86 eur**.

Návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony - nové znenie (3.7.2013) - Finančné vplyvy na verejnú správu súvisia so zriadením samotného systému Národná evidencia vozidiel, v roku 2013 budú vo výške 10 839 440 eur a v rokoch 2014, 2015 a 2016 každoročne vo výške **487 944 eur**.

Návrh koncepcie rozvoja výroby elektriny z malých obnoviteľných zdrojov energie v SR (3.7.2013) - Zámerom Koncepcie je podpora rozvoja decentralizovanej výroby elektriny z malých zdrojov energie. Celkový vplyv na rozpočet verejnej správy bude negatívny, v roku 2013 vo výške **5 mil. eur**, v rokoch 2014 a 2015 každoročne vo výške **10 mil. eur** a v roku 2016 vo výške **15 mil. eur**.

Návrh na príspevok pozostalým po obetiach tragického nešťastia teroristického útoku v Pakistane pod horou Nanga Parbat (3.7.2013) - Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky po dohode s Ministerstvom financií Slovenskej republiky navrhuje vláde Slovenskej republiky uvoľniť z kapitoly Všeobecná pokladničná správa finančné prostriedky pre pozostalých po obetiach tohto teroristického útoku vo výške 33 000 eur pre každú pozostalú rodinu, čo predstavuje celkovú sumu **66 000 eur**.

Koncepcia rozvoja pôdohospodárstva SR na roky 2013 – 2020 (3.7.2013) - Koncepcia predpokladá zníženie absolútneho objemu spolufinancovania PRV SR 2014 – 2020, z dôvodu presunu 25% z finančných prostriedkov z II. piliera do I. piliera, čo znamená úsporu výdavkov ŠR vo výške 134,07 mil. eur. Celkové náklady na realizáciu navrhovaných opatrení a prioritných úloh sú vo výške **508 482 000 eur**.

Návrh opatrení na konsolidáciu železničnej nákladnej dopravy SR (10.7.2013) - Realizáciou navrhovaných opatrení ZSSK CARGO získa v roku 2014 zdroje, ktorými jednorázovo splatí splátku zo zmluvy o návratnej finančnej výpomoci vo výške 97 719 594,37 eur. Od 1. 1. 2014 dôjde k dočasnej úprave úhrady za prístup a požívanie železničnej infraštruktúry, čo bude predstavovať negatívny dopad na štátny rozpočet vo výške 67,5

mil. eur. V časovom horizonte rokov 2014 až 2016 predstavuje pozitívny finančný dopad na hotovostnom princípe z realizácie opatrení uvedených v materiáli vo výške **10 719 594,37 eur**.

Aktualizovaná Koncepcia väzenia Slovenskej republiky na roky 2011 až 2020 (10.7.2013) - Koncepcia má negatívny vplyv na rozpočet verejnej správy, nakoľko oproti predchádzajúcim rokom zakladá potrebu zvýšeného čerpania verejných finančných prostriedkov, v roku 2013 vo výške **6 876 055 eur**, v roku 2014 vo výške **19 659 000 eur**, v roku 2015 vo výške **10 076 900 eur** a v roku 2016 vo výške **10 480 900 eur**.

Návrh Dohody o pôžičke medzi Slovenskou

republikou a Medzinárodným menovým fondom (10.7.2013) - Pre SR vyplýva záväzok poskytnúť v prospech MMF bilaterálnu pôžičku v celkovej výške do **max. 1,56 mld. eur**. Výška sumy je vypočítaná na základe podielu SR na členských kvótach MMF.

Návrh na určenie kompetentných orgánov systému riadenia a kontroly fondov pre oblasť vnútorných záležitostí na roky 2014 – 2020 (10.7.2013) - Realizáciou aktivít vzniknú následné negatívne vplyvy na verejné financie vo forme 25%-ného národného spolufinancovania Fondu pre vnútornú bezpečnosť a Fondu pre azyl, migráciu a integráciu. Celkový vplyv na rozpočet verejnej správy bude negatívny, v roku 2014 vo výške **402 426 eur**, v roku 2015 vo výške **6 340 904 eur** a v roku 2016 vo výške **6 514 304 eur**.

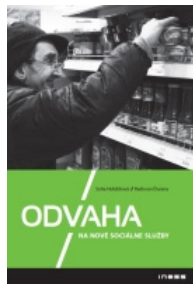
Návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 563/2009 Z. z. o správe daní (daňový poriadok) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (10.7.2013) - Navrhuje sa zaviesť inštitút záväzného stanoviska. V záujme odbúrania administratívnej náročnosti sa pri registračnom konaní navrhuje vypustiť oznamovanie niektorých údajov, ktoré bol daňový subjekt pri registrácii povinný uvádzať. Tiež sa navrhuje, aby správca dane mohol vrátiť alebo preúčtovať platbu, ktorú zaplatil daňový subjekt na účet iného daňového subjektu, ak o to daňový subjekt požiada.

Návrh na poskytnutie investičnej pomoci pre Mobis Slovakia s.r.o., so sídlom MOBIS ulica 1, 013 02 Gbeľany (10.7.2013) - Ide o poskytnutie investičnej pomoci v celkovej nominálnej výške 5 670 000 eur vo forme úľavy na dani z príjmu a pri vytvorení 189 pracovných miest. Celkový vplyv na rozpočet verejnej správy bude však pozitívny, v roku 2013 vo výške **7 173 556 eur**, v roku 2014 vo výške **5 179 391 eur**, v roku 2015 vo výške **5 343 227 eur** a v roku 2016 vo výške **6 091 227 eur**.

INESS Publikácie

Minimálna mzda – účinný nástroj na zvyšovanie nezamestnanosti. Cieľom zvyšovania minimálnej mzdy je znižovanie chudoby a zvyšovanie sociálneho štandardu pracujúcich. INESS pri tejto príležitosti vypracoval publikáciu Minimálna mzda – účinný nástroj zvyšovania nezamestnanosti, ktorá sa zaoberá závermi dlhodobého výskumu vplyvu minimálnej mzdy na trh práce, rovnako ako analýzou slovenských dát.

Odvaha na nové sociálne služby predstavuje alternatívny pohľad na poskytovanie sociálnych služieb oproti súčasnej štátnom financovanej schéme podpory inštitucionálnej starostlivosti. Publikácia popisuje príčiny a dôvody, prečo starostlivosť poskytovaná v rámci prirodzených komunít je nielen hodnotnejšia z pohľadu prijímateľov týchto služieb, ale v konečnom dôsledku aj lacnejšia pre daňového poplatníka.

Monitoring čerpania štrukturálnych fondov v sociálnej oblasti v období 2007-2011 s podtitulom Nákladné zvyšovanie počtu nových lôžok a zariadení, izolácia klientov od komunít pretrvávajú. Autori v tejto publikácii pripravili rozsiahlu analýzu využívania štrukturálnych fondov na sociálnu oblasť, identifikovali kľúčové problémy a navrhli možné cesty ich zlepšenia.

Vyššia minimálna mzda? Nie

Radovan Ďurana

V Česku len nedávno po rokoch zvýšili minimálnu mzdu. Aj po zmene je o desať eur nižšia ako na Slovensku.

Pritom priemerná mzda je u susedov takmer o štvrtinu vyššia.

Vo svojej tlačovej správe uviedlo ministerstvo práce 1. augusta 2013 nasledujúcu vetu: „Rezort práce má záujem o zvýšenie minimálnej mzdy o reálnu a racionálnu sumu, ktorá zohľadňuje možnosti súčasnej slovenskej ekonomiky.“

Koľko to je?

To, samozrejme, ministerstvo neuviedlo. Len šikovne verejnosti ponúklo vetu, ktorá má navodiť dojem, že nielen zvyšovanie mzdy bude „zohľadňovať“ ekonomiku, ale aj súčasná minimálna mzda reflektuje výkonnosť ekonomiky.

Ako sa však „možnosti“ ekonomiky merajú, nevieme. A vedieť ani nebudeme, lebo ekonómia nič také nepozná. Čo však ekonómia pozná dobre, sú negatívne dosahy minimálnej mzdy na zamestnanosť potvrdené množstvom empirických výskumov.

Ak sa na to pozrieme z tohto pohľadu, tak zohľadňovať „možnosti“ ekonomiky znamená nastaviť minimálnu mzdu tak nízko, aby neškodila. Lenže to by jej úroveň bola podstatne nižšia ako politikmi stanovených približne 42 percent priemernej mzdy. A trífam si povedať, že suma napríklad okolo 200 eur by bola politicky a odborársky nezaujímavá, a preto „možnosti“ ekonomiky evidentne nie sú v hľadáčku ministerstva.

Ilúzia sociálneho dialógu

V skutočnosti ministerstvo minimálna mzda vôbec nezaujíma, a ak áno, tak skôr z pohľadu výberu odvodov (rastu minimálneho vymeriavacieho základu). Nezaujem potvrdzuje aj ticho na Úrade vlády, také odlišné od situácie v roku 2006, keď vláda Roberta Fica navrhovala minimálnu mzdu na úrovni 60 percent priemernej mzdy. Nezaujem o minimálnu mzdu totiž umožňuje a podporuje nešťastný zákon o minimálnej mzde 663/2007 Z. z.

Prečo nešťastný?

Vyvoláva a podporuje ilúziu sociálneho dialógu. Všetci však vieme, ako prebieha dialóg sociálnych partnerov. Dialóg, ktorý nevyža-

duje žiadnu odbornú prípravu, silné argumenty, dlhodobé dopadové štúdie. Dialóg, v ktorom ide o prerozdelenie, kde jedna skupina berie, respektíve nemá čo stratiť a druhá strana musí dávať.

V bežnom svete by diskusia s takýmto „rozložením“ síl nemala ďaleko od vydierania (tu treba rozlišovať kolektívne vyjednávanie na úrovni podniku, od vyjednávania na centrálnej úrovni, to prvé je zmysluplné a prirodzené, ak nie je umelo vynucované zákonom). Sociálny dialóg je tak len hľadaním kompromisnej hodnoty medzi neprimeranými požiadavkami odborárov (tento rok plus osem percent!) a snahou zamestnávateľov vyhnúť sa administratívne vynútenému zvyšovaniu mzdových nákladov.

Existencia zákona de facto neumožňuje diskusiu o podstate minimálnej mzdy. Súčasná výška minimálnej mzdy je nepriateľom 300tisíc nezamestnaných, ktorí však nemajú odborárov, ktorí by ich zastupovali a žiadali jej zrušenie. Minimálna mzda nie je daná z vesmíru a ani Nemecko centrálnu stanovenú minimálnu mzdu nemá.

V dnešnej podobe zákon navyše poskytuje vláde obrovské pohodlie a zakotvuje nezaujem vlády o účasť v tejto diskusii. V prípade nedohody sociálnych partnerov (čo spriateľné, ale aj nespríateľné odbory vedia ľahko zabezpečiť), ukladá vláde povinnosť (!) § 8 ods. 2 medziročne zvýšiť minimálnu mzdu aspoň o rast priemernej mzdy v predchádzajúcom roku. Presne taký je aj momentálny návrh ministra Richtera. Načo potom diskutovať o dramatickom náraste minimálnej mzdy v ekonomike so 14-percentnou nezamestnanosťou?

Mimochodom, na základe tohto ustanovenia si vie vláda valorizáciu minimálnej mzdy zvýšiť aj sama bez jalových diskusií s odborármi a zamestnávateľmi. V minulom roku vzrástla priemerná mzda o 2,5 percenta, na čom sa podieľali mzdy v súkromnom sektore 2,2percentným rastom a mzdy vo verejnej správe 3,7-percentným rastom!

Stačí teda zvýšiť platy zdravotníkom a učiteľom, a rast mzdy je vyšší, ako dokáže zaplatiť súkromný sektor. Naviazanie rastu minimálnej mzdy na priemernú mzdu je podivné aj z iného dôvodu. Ak z dvoch mili-

ónov zamestnancov príde pre krízu o prácu stotisíc nízkopriemerných zamestnancov, priemerná mzda vzrastie. A na základe tohto prepúšťania by nasledujúci rok mali vzrásť aj mzdové náklady nízkopriemerných skupín, ktorých pracovné miesta sú v ohrození?

Namiesto ľubovôle garancia

Pôvodný zámer zákona bol odstrániť ľubovôľu ministerstva práce pri stanovovaní rastu minimálnej mzdy. Teraz máme namiesto ľubovôle jej garantované zvyšovanie na základe parametra, ktorý nie celkom dobre vypovedá o podmienkach na trhu práce.

Česko tento zákon nemá, minimálnu mzdu určuje vyhláškou, a vlády ju v období rokov 2007 až 2013 nevalorizovali. Zjavne sa Česko vďaka tomu neprepadlo medzi krajiny tretieho sveta. Až v tomto roku Zemanom dosadení úradníci minimálnu mzdu zvýšili na úroveň o desať eur nižšiu (!), ako je na Slovensku. V ekonomike, kde je priemerná mzda vyššia takmer o 25 percent.

Predstava, že by súčasná vláda bola ochotná novelizovať zákon o minimálnej mzde, sa zdá naivná. Po niekoľkých rokoch neklesajúcej nezamestnanosti sa však možno na to odhodlá. Ani nie je potrebné zrušiť celý zákon, pre mnohých je úplná absencia minimálnej mzdy neprijateľná. Stačilo by zmeniť prvý paragraf a uviesť v ňom, že ustanovenia zákona platia pre jednotlivé kraje, ak je v nich miera nezamestnanosti nižšia ako desať percent.

A predchádzať príjmovej chudobe pracujúcich sa dá o dosť efektívnejšie odstraňovaním odvodového zaťaženia. Odvodová odpočítateľná položka v našom návrhu „Minimálna mzda – účinný nástroj zvyšovania nezamestnanosti“ by bola k nízkopriemerným zamestnancom štedrejšia ako osemprocentný rast minimálnej mzdy podľa návrhu odborárov, aj keby sa o odvodovú úľavu rozdelil zamestnanec so zamestnancom pol na pol.

Aby však mohla vláda financovať výpadok v odvodoch, treba prestať plytvať a mieniť vzácné zdroje na neefektívnu podporu dočasných pracovných miest a investičné stimuly.

Sme, 8.8.2013

Pol milióna Slovákov má mzdu 0 eur

Martin Vlachynský

Takmer pol milióna práceschopných Slovákov má mzdu 0 eur. Sú totiž nezamestnaní. Ďalších niekoľko tisíc má mzdu 0 eur a pritom pracujú.

Mnohí z nich dokonca vo verejných inštitúciách Slovenskej republiky, či Európskej únie.

Ďalšie tisíce pracujú s posvätením štátu (opäť veľmi často priamo na úradoch a v inštitúciách štátnej správy a samosprávy) za menej ako je minimálna mzda.

Tej prvej skupine sa hovorí štátni. V niektorých prípadoch platení, vo väčšine prípadov

však neplatení. Pracujú na ministerstvách, v európskych orgánoch, či v neziskových organizáciách.

Tej druhej skupine hovoríme ľudia na absolventskej praxi. Táto štátom vytvorená schéma vypláca za 20 hodín práce týždenne

mesačnú mzdu 126,5 euro, teda menej ako je polúvážkový ekvivalent minimálnej mzdy. Táto mzda sa dokonca medziročne znížila. Napriek tomu v roku 2012 na absolventskú prax nastúpilo 16 442 ľudí.

Náš návrh na zrušenie minimálnej mzdy vyvolal búrku emócií. Zamestnaní ľudia s nižším príjmom sa zľakli, že sa im zníži mzda. Pritom vďaka odpočítateľnej odvodovej položke by paradoxne náš návrh vytvoril priestor na zvýšenie ich čistej mzdy. Neohrozilo by to ani ich budúce dôchodkové príjmy, vzniknutá diera v odvodoch by sa mohla upchať zrušením niektorých výdavkov (napríklad investičných stimulov) a znížením plyvania.

Zrušenie minimálnej mzdy je opatrenie pre

nezamestnaných. Pre tých, ktorí nemajú dostatočnú prax a preto aj nezamestnanými ostávajú. Obrovský záujem o neplatené stáže, ale aj o absolventskú prax ukazuje, že najmä mladí ľudia chcú získavať skúsenosti aj za cenu veľmi nízkeho príjmu – ktorý je však vždy lepší ako žiaden.

V minulosti bolo úplne bežné, že mladí ľudia získavali znalosť v remeslách u majstrov výmenou za svoju prácu. Tak sa môj starý otec stal obuvníkom a stará mama krajčírkou. Dnes sú zamestnávateľia nútení kupovať mačku vo vreci. Chýbajúca prax je problémom, čo uznáva aj štát, pretože by inak nezriadil taký inštitút, akým je absolventská prax. Záhadou však ostáva, prečo je obmed-

zená na úzku skupinu ľudí a na úzku skupinu zamestnaní (väčšinou neprínosná prax na úradoch), ktoré vyberajú úradníci. Prečo neumožniť aj starším ľuďom rekvalifikovať sa? Nejedna prepustená šička, sediaci nezamestnaná doma rok či dva, sa mohla za ten čas aktívne rekvalifikovať v síce slabom platenom, ale predsa len platenom zamestnaní.

Ľudia, rozhorčujúci sa nad myšlienkou zrušenia minimálnej mzdy zabúdajú na jednu vec. Reálna minimálna mzda je vždy 0 eur, nech si vláda nastaví čo chce ako chce. Tých pol milióna nezamestnaných to vie veľmi dobre.

iness.sk, 8.8.2013

Seminár rakúskej ekonómie

Kaštieľ Mojmírovce, 19. - 22. 2013

V spolupráci s Nadáciou Tatra banky a Friedrich Neumann Stiftung sme pre študentov vysokých škôl pripravili v poradí už štvrtý ročník intenzívneho 4 - dňového seminára.

Seminár vám pomôže v hľadaní odpovedí na otázky, ako napríklad:

- Kedy sa skončí kríza?
- Akú rolu hrajú centrálné banky vo financovaní štátov?
- Zvyšovanie daní - najlepší liek na deficit?
- Kedy sa minú energetické zdroje?
- Aká je úloha práva v ekonomii?
- Čo je rakúska ekonomická škola?
- Je duševné vlastníctvo skutočne vlastníctvom?

Ako prebieha seminár?

Intenzívny trojdňový seminár rakúskej ekonomickej školy účastníkov komplexne oboznámi s týmto ekonomickým smerom od jeho metodologických základov, s dôrazom na aplikácie jeho záverov v bežnom živote, investovaní či hospodárskej politike.

Účastníci každý deň absolvujú 4 prednášky.

Po každej prednáške, prezentácii a filme budú nasledovať diskusie

Seminár je určený najmä študentom vysokých škôl (najmä 2-5 ročníka, ekonomické zameranie školy nie je podmienkou, ale znalosť ekonomických základov je nevyhnutná). Víťan sú aj ostatní, ktorí majú záujem sa ďalej vzdelávať a poznajú základy ekonómie.

Ako sa prihlásiť?

Vyplniť registračný formulár, ktorý nájdete na

tejto stránke iness.sk/srek/apply.php (alebo osobne v kancelárii INESS)

Vďaka štedrosti našich partnerov, ktorými sú Nadácia Tatra banky a Friedrich Neumann Stiftung, je cena pre študentov **59 euro**. Zahŕňa 3 prenocovania vrátane plnej penzie.

Absolventi seminára získajú kvalitnú ekonomickú literatúru.

Ubytovanie a konferenčné priestory sú zabezpečené v barokovo-klasicistickom kaštieli Mojmírovce neďaleko Nitrý.

Kto sú naši lektori?

- Prof. Alexander Fink
- David Lipka
- Juraj Karpíš
- Matúš Petrik
- Doc. Ján Šebo
- Radovan Ďurana
- Dr. Richard Ďurana
- Martin Vlachynský

Mediálni partneri:

Partneri

Friedrich Neumann
STIFTUNG **FÜR DIE FREIHEIT**

SEMINÁR RAKÚSKEJ EKONÓMIE
Ekonómia, ktorá predpovedala krízu
PREČO KRÍZA EŠTE NESKONČILA?

Bakalárske štúdium na CEVRO Institut

Vysoká škola **CEVRO Institut** otvára nový bakalársky odbor **Hospodárska politika**, ktorý ponúka jedinečnú možnosť štúdia prístupom k hospodárskej politike. Súčasťou programu je štúdium v zahraničí, účasť na letných školách za účasti zahraničných profesov, stretnutie s policy-maker-

mi, podnikateľmi i politikmi.

Ak sa chcete oboznámiť so spôsobom výuky a stretnúť významných zahraničných prednášajúcich, môžete sa už toto leto zúčastniť dvoch letných škôl, kde vystúpia prednášajúci z Prahy, Ohio University, George Mason University, ale tiež zástupci INESSu.

Prvou z nich je 2013 International Summer School „Classical Liberalism in Philosophy, Economics and Politics“ a druhou Liberty and Markets: What Students Need to Know. Viac o samotnom bakalárskom programe Hospodárska politika na

www.cevroinstitut.cz

Úvodné slovo rektora

Jsmo školou, která o své studenty, intenzivně pečuje. Stavíme na individuálním přístupu, špičkových vyučujících a na výuce v malých studijních skupinách. Neustále rozšiřujeme nabídku našich oborů. CEVRO Institut si získává renomé jako kvalitní škola v oblasti práva, politické vědy, mezinárodních vztahů, ekonomie či bezpečnostní problematiky. Úspěšně se rozvíjí programy zahraničních studentských pobytů. Na školu přijíždí přednášet zahraniční profesori, ale i úspěšní domácí podnikatelé.

Nabízíme elitní vzdělání v „rodinném prostředí“, což je jinde často velmi vzácným zbožím. To vše v krásném prostředí historické budovy Měšťanské besedy v samém srdci Prahy a v malebném Českém Krumlově.

Ve svém týmu máme řadu elitních profesorů a docentů, mladé pedagogy i experty z praxe, se kterými máte možnost diskutovat aktuální otázky.

CEVRO Institut není anonymním velkoproducentem podřadných diplomů. Chceme vychovávat skutečné osobnosti! Jsme pyšní, že jsme školou soukromou; to nám zaručuje flexibilitu. Za své peníze dostáváte prvotřídní produkt. Těšíme se, že Vám, pokud se rozhodnete pro studium u nás, pomůžeme k budoucnosti a tím společně přispějeme k budování dobrého jména školy!

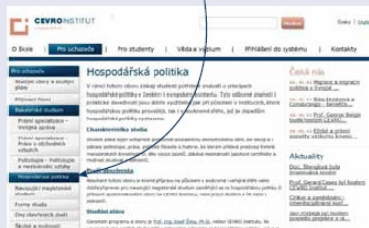
Váš rektor, Josef Šíma

Rektor, Josef Šíma

Příhlášku ke studiu je možné podávat elektronicky, poštou či osobně na studijní oddělení školy. Zde také získáte veškeré podrobnosti o studiu. Kontaktovat nás můžete prostřednictvím emailových adres studium@vsci.cz, uchazeci@vsci.cz a na telefonních číslech 221 506 706 či 221 506 707.

Pro více informací navštivte sekci Hospodářská politika na stránkách školy www.cevroinstitut.cz

Kontaktní údaje

vysoká škola CEVRO Institut, o.p.s.
Jungmannova 17, 110 00 Praha 1
Tel.: 221 506 700, Email: studium@vsci.cz

Dny otevřených dveří:
Obvykle každou první středu v měsíci v 16.00 hod.

<https://www.facebook.com/CEVROInstitut.cz?fref=ts>

www.cevroinstitut.cz

Chci pracovat v bance jako analytik.

Jirka, student CEVRO Institutu

Ekonomie – Hospodářská politika

PRÁVO, POLITOLOGIE, EKONOMIE
PRESTÍŽ, VZDĚLÁNÍ A ÚSPĚCH

cevroinstitut.cz

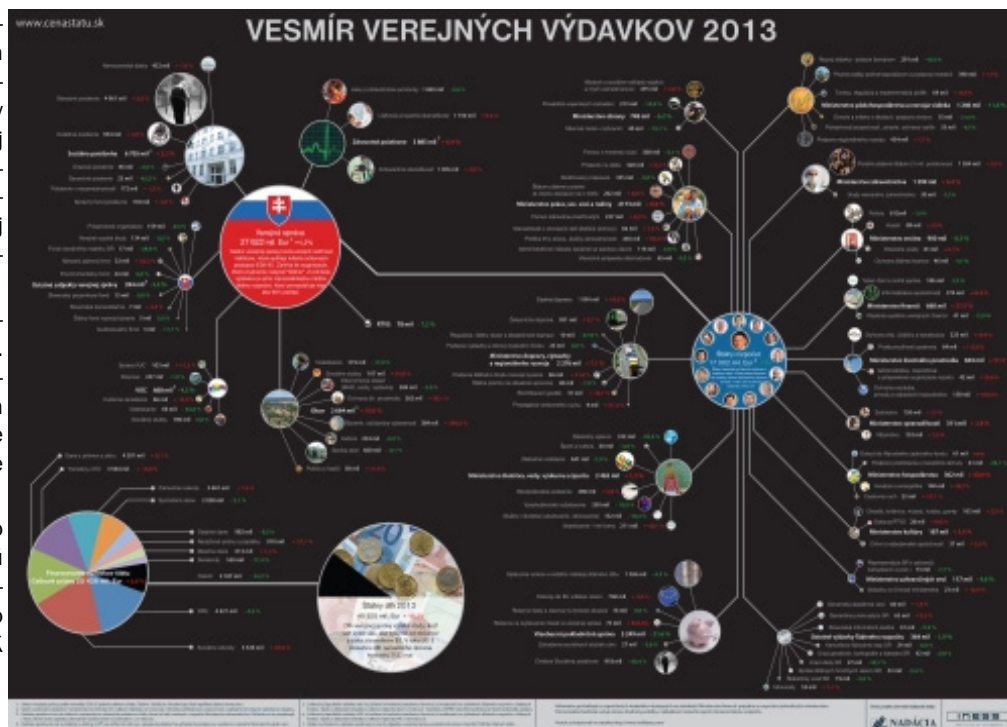

Vesmír veřejných výdavků 2013

Vesmír veřejných výdavků je grafickým znázorněním všech veřejných výdavků financovaných z daní a odvodů. Umožňuje pochopení vztahů mezi jednotlivými složkami veřejné správy. Je vhodnou pomůckou při vysvětlování základních finančních toků mezi občanem a štátem a mezi jednotlivými štátními institucemi.

Pomer výdavků je zachovaný vo veľkosti obsahu jednotlivých kruhov. Vďaka tomu možno jednoducho porovnať proporcie jednotlivých oblastí, na ktoré sa politici rozhodli použiť naše peniaze. Ak sa Vám toto rozdelenie nepáči, dajte im to vedieť.

INESS ho každoročne pripravuje vo forme plagátu rozmeru B2. Čerstvú verziu pre rozpočet roku 2013 si môžete objednať cez našu stránku, alebo zakúpiť oseobne v kancelárii INESS. K dispozícii je aj anglická mutácia.

Liberty Camp 2013

INESS v spolupráci s americkým Language of Liberty Institute toto leto zorganizoval už v poradí siedme medzinárodné vzdelávacie podujatie Liberty camp. V dňoch 23 – 29 júna sa v Hoteli Junior Piatrová vo Vrútkach zišli študenti z 5 kútov sveta a diskutovali na rôzne témy z filozofie, ekonómie či podnikania. Prednášky a následné diskusie viedli skúsení zahraniční lektori. Nechýbal kultúrny program, študentská debata a ani večerný táborák.

Riaditeľ Language of Liberty Institute Glenn Cripe (USA) zahájil úvodné prednášky o význame slobody v živote jednotlivca a spoločnosti. Prednášajúci z Anglicka Robin Koerner priblížil študentom ako vznikajú peniaze a ako funguje súčasný monetárny systém. Radovan Ďurana z INESS nás uviedol do základov rakúskej ekonómie a v druhej

prednáške vysvetlil koncepciu štátu blahobytu a ako je financovaný. Známy slovenský odborník na internetovú bezpečnosť a spo-

týždňa sme sa venovali Hayekovi v podaní Carlosa Alfara (USA) a Harold Kraemer (USA) už tradične zaujal s prednáškami o práve nosenia zbraní a investovaní.

Študenti sa po každej prezentácii rozdelili do malých skupín, kde pod vedením lektorov diskutovali o odprezentovaných témach. Argumentačné schopnosti si utužili v debate na tému sloboda jednotlivca vs. potraty a precvičili si formulačné a prezentačné schopnosti počas workshopu o reforme štátu blahobytu.

Ďalší úspešný ročník Liberty campu by sa neuskutočnil bez láskavej podpory **Friedrich Naumann Stiftung** a **International Republican Institute**, za čo im srdečne ďakujeme.

luzakladateľ hackerspace Juraj Bednár odprezentoval jednu z najzaujímavejších prednášok na aktuálnu tému Bitcoin. V závere

Prednášky z kempu nájdete na stránke iness.sk/lec/

Odkaz Milтона Friedmana

INESS si už po štvrtý krát v rade pripomenul v deň nedežítých Friedmanových narodenín jeho odkaz.

Od roku 2010 vždy 31. júla organizujeme v spolupráci s The Friedman Foundation for Educational Choice spomienkový večer na Milтона Friedmana, nositeľa Nobelovej ceny za ekonómiu z roku 1976.

INESS toto podujatie organizoval pred pár rokmi ako prvá európska inštitúcia, tento rok sa podobné podujatie uskutočnilo na 144 miestach na celom svete (90 v 44 štátoch USA a 54 v 25 krajinách sveta).

Milton Friedman je asi o najznámejším bojovníkom za osobnú slobodu, slobodný trh a obmedzenú úlohu vlády spomedzi ekonómov. Podľa časopisu The Economist bol „najvplyvnejším ekonómom druhej polovice 20. storočia... a možno aj celého“. V prieskume popularity medzi 300 americkými vysokoškolskými profesormi zaujal druhé miesto za Keynesom.

Je známy nielen vďaka svojej akademickej činnosti kde sa ako predstaviteľ tzv. Chicagskej školy a tzv. monetarizmu venoval teórii peňazí, kde napríklad upozorňoval, že inflácia je čisto monetárny fenomén, ale - a preto si ho pripomínáme aj v INESS - kvôli svojmu úsiliu na poli politickej ekonómie. Napísal niekoľko kníh venovaných myšlienkam osobnej slobody a slobodného trhu, tie najznámejšie sú Kapitalizmus a sloboda a Sloboda voľby (spolu so ženou Rose, ktorá bola tiež ekonómka). Tieto knihy sa stali bestsellermi a popularitu svojim myšlienkam dodal určite aj svojimi pravidelnými stĺpčkami v časopise Newsweek, kde pokračoval po Henry Hazlittovi a kam prispieval

skoro 20 rokov, ako aj televíznou sériou Sloboda voľby pomenovanej podľa jeho knihy.

Bol najvýznamnejším kritikom štátneho plánovania a keynesiánskeho prístupu k tvorbe politiky. Zaoberal sa a veľmi citlivo vedel komunikovať témy ako je licencovanie lekárov, povinná vojenská služba, protimonopolné zákonodarstvo, minimálna mzda, cenová kontrola, veľmi známe sú jeho návrhy ohľadom negatívnej dani z príjmu či kupónového systému v školstve, podľa ktorého by penia-

ze nemali ísť školám, ale študentom.

Bol tiež poradcom prezidenta Reagana a vzorom poradcov premiérky Thatcherovej. Obaja nasledovali mnohé z jeho odporúčaní a podarilo sa im napríklad dostať pod kontrolu vysokú infláciu. Aj vďaka obdivu zo strany uvedených politikov sa stal veľmi uznávanou a rešpektovanou osobnosťou.

Friedmanove citáty sa stali súčasťou ekonomických i politických debát, spomeňme napríklad:

• Neexistuje nič také ako obed zadarmo

• Nechajte na Sahare pôsobiť vládu a o pár rokov tam bude nedostatok piesku

• Nič nie je trvalejšie ako dočasné vládne opatrenia

• Vláda by mala byť rozhodca, nie aktívny hráč

• Nikto neminie cudzie peniaze tak zodpovedne ako vlastné

• Najväčšie úspechy civilizácie nevznikli za úradníckym stolom

• Inflácia je zdanenie bez použitia legislatívy

Väčšina vynaloženej energie zo strany politikov ide na korekciu dôsledkov zlých rozhodnutí vlády

Na podujatí po predstavení Milтона Friedmana riaditeľom INESS Richardom Ďuranom vystúpil s prednáškou na tému "Milton Friedman and the Virtue of Tolerance" **Dr. Sean Gabb, riaditeľ britskej The Libertarian Alliance**, jeden z najznámejších britských libertariánov.

Po prednáške nasledovali otázky a odpovede na zahraničného prednášajúceho a po nich nasledovala pri neutíchajúcej diskusii večera.

Každé podujatie je také dobré, akí sú jeho návštevníci, a nás teší účasť zhruba tridsiatich hostí, medzi ktorými nechýbali podnikatelia, zástupcovia ďalších think tankov, bankovní analytici, či študenti. O ich záujme svedčí aj skutočnosť, že veľká väčšina z nich o Friedmanovom odkaze diskutovala napriek usporiadaniu podujatia v strede týždňa a tropickým horúčavám do neskorej noci.

INESS prednášal veľvyslanectvám

Radovan Ďurana prednášal 13.8.2013 na fínskej ambasáde pre veľvyslancov a ekonomických zástupcov veľvyslanectiev 17 krajín na tému Výhľad slovenskej ekonomiky a fiškálna situácia.

Prezentácia z podujatia je na tomto linku goo.gl/uUrtQ3

Pro/Anti Market

PRO MARKET

Mesto v tržnici

Ázijské tržnice sú pre mnohých z nás len miesto na nákup lacného textilu. Tie, ktoré slúžia ako centrum pre ázijskú menšinu v danom štáte, pri bližšom pohľade ponúkajú prepracovaný komunitný systém.

Príkladom môže byť obrovská vietnamská tržnica SAPA v Prahe. Na ploche 35 hektárov pracuje asi 7000 ľudí (podľa niektorých údajov až 9000). Dajú sa tu nájsť klasická ponuka maloobchodu ako textil, hračky či elektronika, ale časť funguje aj ako veľkosklad pre menšie tržnice v Čechách. Samozrejmosťou sú služby všetkého druhu, od nechťových štúdií až po obligátne fast-foody.

V prvom rade je to však centrum pre vietnamskú (do menšej miery aj mongolskú a kórejskú) komunitu v Čechách. Postupne tu vzniklo doslova mesto v meste. Tržnica má svoje finančné služby, poradne, materskú školu s prevádzkou od skorého rána až do noci, dokonca aj základnú školu. Nájdete tu rôzne poradne ktoré pomáhajú s českými úradmi, budhistický chrám, cestovné agentúry, poisťovne, hudobné štúdio a pre-

dajňu kníh kombinovanú s ich požičovňou. Na biznis boli povýšené aj verejné záchody, ktoré vám spríjemnia pobyt ázijským časopisom či novinami. Na poriadok dozerá bezpečnostná služba, ktorá zle parkujúcim autám nasadzuje „papuče.“ Dopravné značky majú dorobené dodatkové tabuľky vo vietnamsčine. Po sérii požiarov si tržnica zriadila vlastnú 15-člennú hasičskú jednotku s výjazdovým vozidlom, ktorá funguje 24 hodín denne.

Tržnica je zložená z rôznych starších hál bývalého mäsokombinátu a kovových kontajnerov, ale v blízkej dobe sa zvažuje jej prebudovanie na moderné obchodné centrum.

ANTI MARKET

Americkí taxikári bojujú proti zdieľaniu súkromných áut

Politici majú moc zľahčiť, sťažiť, podporiť či zakázať takmer čokoľvek, okrem prírodných zákonov a ekonomickej reality. To sa snažia využiť rôzne záujmové skupiny na ochranu či podporu svojich záujmov. Nástrojov na to majú viacero – podplácanie, lobing, či nátlakové akcie ako demonštrácie, blokácie a štrajky. Čím väčšia a lepšie organizovaná skupina, tým väčšiu šancu má niečo dosi-

ahnuť.

Koncom júla sa v San Franciscu zhromaždili miestni taxikári, aby protestovali proti roz-máhajúcemu sa zdieľaniu áut za odmenu. Mobilné aplikácie v čoraz viac mestách pár kliknutiami umožňujú nájsť voľného vodiča súkromného auta idúceho vašim smerom, údaje o jeho aute či priamo osobe. Napríklad služba Lyft vypočíta „navrhovaný dar“ na základe trasy, ale je na pasažierovi a vodičovi ako sa dohodnú. V San Franciscu sa tento „dar“ pohybuje okolo úrovne 15 dolárov, čo je asi o 20% menej ako si účtujú profesionálni taxikári. To láka stále viac ľudí a prirodzene kazí taxikárom ich biznis.

Je to dosť márný súboj, tak ako bol pred sto-ročím márný súboj pohoničov drozdiakov proti prvým motorizovaným taxikom. Po viacerých fyzických útokoch síce ľudia začali odstraňovať nálepky z áut, ktoré označovali ich zapojenie do schémy zdieľania, ale to je tak všetko. Mobilné aplikácie umožnia bez problémov identifikovať pasažiera a auto aj bez nich. Ak by aj mesto chcelo zasiahnuť, bude to mať veľmi ťažké. Ako dokázať, že človek ktorý sedí vedľa vás v aute je váš pasažier a nie kamarát, či stopár?

Technologický pokrok je neúprosný a taxikári sa budú musieť zmieriť s tým, že ich časom bude treba menej. Tak ako sa s tým museli zmieriť prepisovači kníh po objave kníhtlače, výrobcovia VHS pásov a noční hlásnici. Tí, čo budú chcieť prežiť, budú musieť inovovať svoje služby – ponúknuť nápoje či zlacnené kupóny do reštaurácie. Výhodou ostanú aj priority lanes, ktoré slúžia taxikom v mnohých mestách. Niekedy sami taxikári využívajú mobilné aplikácie, ktoré im pomáhajú rýchlejšie nájsť zákazníka a minimalizovať jazdenie s prázdnyim vozidlom.

No v niečom treba dať taxikárom za pravdu. Na taxikárov dopadá celý rad regulácií, od licencie, špeciálnych poisťok, cez vybavenie vozidla, až po dane a pracovné právo. Tie ich služby výrazne predražujú. No kričia na nesprávnych ľuďoch. Technologický pokrok neporazí, ale regulácie by mohli aspoň pritlačiť do kúta.

JURAJ KARPIŠ: EKONOMICKÝ VÝZNAM ZLATA AKO KOMODITY S MONETÁRNYM DOPYTOM

Prečo rástla cena zlata posledné desaťročie? Možno považovať zlato za peniaze? Je zlato v bubline?

Odpovede aj na tieto otázky hľadáme v publikácii Ekonomický význam zlata ako komodity s monetárnym dopytom, ktorú si v INESS môžete zakúpiť za 3,99 eur.

PHILIPP BAGUS: TRAGÉDIA EURA

Slovenské vydanie: (c) TRIM Broker a INESS

Rok 2011, 160 strán

Knihu si môžete za cenu 9,50 Eur zakúpiť v INESS alebo v obchode vo vašom meste.